ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Визов демократії.

Львів, 31. травня 1927.

У важких може й переломових хвилях теперішнього міжнародного положення, коли увага всього світу звернена на англійсько-радянський конфлікт, коли прилюдна опінія занепокоєна новим маревом грізної війни, виступив італійський фашистівський диктатор з сензаційною промовою, що при іншій міжнародній констеляції спричинилаб повінь статей у найвпливовішій пресі світа та цілу низку полемічних промов не з одної трибуни европейських парляментів.

При нинішній міжнародній констеляції впала ця промова у світову політичну гущу перш за все як визов усій демократії, а далі як якесь „апокаліптичне" всеспасаюче *credo* для всеї світової реакції. Щож сказав Муссоліні? Покликуючися на видану фашистами перед двома місяцями т. зв. велику карту праці, на підставі якої весь італійський нарід має перетворитися в спілку всяких станових і професійних синдикатів і корпорацій, італійський диктатор кинув у своїй мегальоманії дня 26. травня ось які знаменні слова:

„Ми створили корпораційну державу, що висуває знов проблєму парляменту. Та палата, яка гідно функціонує, буде тривати цілий законодавчий період. Однак очевидною справою є те, що завтрішня палата (парлямент) не буде подібною до нинішної. Нині 26. травня, врочисто хоронимо брехню загального демократичного голосування. Завтра теж будемо мати парлямент, але він буде еманацією корпораційних організацій. Протягом цього року або в найближчому році будуть усталені форми, згідно з якими покличеться до життя корпораційну палату (парлямент)."

Отже Мусоліні піднявся, як бачимо, неабиякого завдання. Зрив зі загальним, рівним голосуванням цілком подібний до того, який вже давно провели у себе російські комуністи. Замість більшовицьких рад мають в Італії прийти фашистівські корпорації. Ідея похоронів „демократичної брехні", як зве загальне голосування Мусоліні, не нова і не ним видумана, бо її народження та реалізацію мусимо приписати більшовикам. Та всеж між фашистівською і комуністичною диктатурою є одна сутня ріжниця. Коли комуністи диктатурою хочуть довести цілий світ до знищення кляс і станів, коли хочуть усе людство підтягнути під один комуністичний зразок, зрівняти його культурно і соціяльно, то Мусоліні диктатурою фашизму хоче відродити старий імперіялізм римських цезарів, хоче накинути свою волю не тільки своїй нації, але цілому світові, словом хоче відреставрувати велич старої римської імперії, що опановувала колись цілий знаний тоді світ. Очевидно, що новочасний римський імітатор цезарівської пози світа не підібє, бо за короткі в нього руки і за мало сили.

Та нечувано велика доза мегальоманії всадовилася в ньому на добре, коли вимовив такі слова: „Мушу собі запевнити керму над італійським народом щонайменше на протяг 10 до 15 літ. Є це неминуча потреба, бо мій наслідник ще не вродився". Треба мати дійсно величезну дозу автореклями, треба затратити всяке почуття міри, щоби до тої міри чванливо і до тої міри цинічно обезцінювати всіх своїх сучасників та вивищувати себе їх коштом. В старому Римі цезар мав титул *divus*, а деякі дегенерати на цезарських престолах просто вірили в те, що вони боги і вимагали для себе божеських почестей. Мусоліні ступає їх слідами, словом малпує.

Остання промова фашистівського диктаторв замітна не лише визовом, киненим усій демократії світу, не лише заповідю нової системи парляментаризму, не лише мегальоманським маяченням, але ще більше заповідю зірвання з мирним духом Льокарна. Мініятурний імітатор цезаризму заповів, що протягом 10 літ Італія доведе свою армію до 5 міліонів жовнірів, скріпить і побільшить нечувано свою маринарку, а повітряну фльоту поставить так, що „поверхні крил аеропляків зможуть заслонити блеск сонця на італійській землі".

Словом „величаві" перспективи для бідної нині Італії! Невже вона витримає ці експерименти з 5-тиміліоновою армією, з великанською фльотою та заслонюючою сонце повітряною ескадрою? Муссоліні каже, що витримає, бо він перебудовує Італію на корпораційну державу, з корпораційним парляментом, одним словом перетворює італійську націю в таку машину, яка, удухоовлена старезним цезарівським духом староримського імперіялізму, буде виконувати волю і всі забаганки Муссолінія. Експеримент це неабиякий і до того експеримент болючий, бо доконуваний на живому організмі італійської нації. Заініціовані останніми часами великанські археольогічні розкопки Геркулянум, переливання води з озера званого „зеркалом Діяни" до штучно твореного басейну, щоби з його дна видобути пливаючі колись палати, побудовані одним з „божеських" дегенератів на цезарівському престолі, і давно затоплені, а далі цезарівські пози самого фашистівського диктатора з відновлюванням усяких староримських парад — ось усі ці гіпнотичні засоби, що мають зачарувати та осліпити італійську націю та віддати її в беззастережну неволю Муссолінія.

Одначе треба надіятися, що італійська нація всеї обтяжуючої її мусолінівської „мобілізації" не витримає, отрясеться від отруйного чаду та стрясе з себе весь страшний баляст фашистівського позування, що так дорого її коштує.

Після розриву.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 25. травня 1927.

I.

Вчора пополудні британський премієр проголосив розрив з Москвою, а нині рано надармо перекидаємо цілу стирту льондонських і париських газет — ніякої відповіди на самозрозуміло ставлене питання: що далі? Ні відповіди, ні навіть якогось вловимого натяку на відповідь. Що найбільше, тай це ще сумнівне — не натяки, а тінь натяку на те, яке буде становище французького уряду в ситуації, витвореній льондонською постановою.

Річ можлива, що до того часу, коли цей допис наспіє на сторінки „Діла", телеграми принесуть Вам уже конкретніші звістки й відповіди на питання, які всі собі ставимо, — можливо, хоча й непевно.

Що далі? Що буде далі? Всякі можливости... можливі, навіть найабсурдніші — на перший погляд. Нове видання кримської війни з 1854 р.? Чи японської з 1905 р.? Відновлений похід Болеслава Хороброго з 1921 р. з „реєстровими" в хвості? Може ще з волохами на правому крилі? Може всі ті благодати нараз? Може тільки одна з них? Може дві? Може — ніодна?

Чи справді, як дехто тут здогадується, Франція хоче використати найближчі дні й тижні на те, щоби припертим Англією до муру радянським володарям видерти признання царських позик, а своїм внутрішнім комуністам придусити трохи горла? Та чи Англія справді залишила собі найближчі тижні на те, щоби перетягати на свій бік Німеччину — уступками в Надренщині? В кольоніях? Деінде?

І чи цей стан між миром і війною, стан ні мировий ні воєнний, напружений стан, буде довго налягати на світ, Европу і нас у ній нещасних? Чи перейде він у хронічний? Чи може раптом — Бог зна, з котрої сторони світа, — і святі знають, з якого приводу — вискочить іскра і, наче подія з 28. червня 1914 р. в Сараєві, вмить засвітить смолоскип війни?..

II.

Нічого не знати і ніщо не певне. Ніщо — крім одного: що дипльоматія Радянського Союзу потерпіла оце грубу поразку, а зосібна, що дипльоматія ця роками цілими і на ріжних точках земної кулі ревне й удачно працювала — правда, не *pour le Roy de Prusse*, як Людвик XV., а просто — *ad majorem Poloniae gloriam*, на славу й щастя Річипосполитої. Тої самої Річипосполитої, якій більшовики помогли стати на ноги — коли ззаду наступили були на галицьку армію, яка фронтом боролася проти поляків, — Річипосполитої, якій вони дали в Ризі вимріяну східну границю, викроєну на живому тілі України, — тої самої Річипосполитої, яку більшовицький Талєран, Чічерін, своєю „зручною" варшавською гостиною так удачно наділив неоціненою британською протекцією, так довго їй до того часу відмовлюваною.

Є по обох берегах Збруча „нищі духом", котрі — глузуючи собі з догми непомильности папи в справах церкви й віри, рівночасно твердо й сліпо вірять у догму непомильности всяких Радеків, і Зіновєвих, і їм же подібних магів — у справах заграничної політики. Льондонський уряд повинен би викликати застанову в цих віруючих, а бодай кинути в їх довірені душі зерно сумніву що до всевідучости дотеперішніх інспіраторів заграничної політики Радянського Союзу, які є рівночасно й виновниками позаушників, які союзна дипльоматія щораз щедріше злизує — в Китаю, в Льондоні, і навіть у Варшаві.

Nota bene, що мова тут усе тільки про союзну дипльоматію й про заграничну політику Союзу, а не про щось інше. Бо саме в заграничній політиці Союзу — шкідливій Союзові взагалі, а Україні й українському народові зосібна і передовсім — тут річ, а не в радянській конституційній системі, і навіть в комуністичній химері.

III.

Система радянської конституції, викидаючи в себе поза плоти парляментарну систему, дає країні одну позитивну річ: а саме тривкий уряд, незалежний від парляментських припадків, а виключно від компартії, здатний передумати дальше свого носа і переводити в діло закроєні на дальшу мету політичні пляни. В цьому радянська система безумовно виявила деякі позитивні риси. Не заперечить цього ніхто, хто здає собі справу з того, чим була для Росії думська Керенщина, тай хто своїми очима бачив, як радикально дезорганізували Україну в часи слабосильної Центральної Ради з її рідною дитиною — отаманщиною, сумної памяти.

Тай навіть не в комуніямі тут річ. Комунізм — скільки-б він і не був пустий, і яловий, і безнадійний, як господарська система — в даних відносинах має свою вартість — як ідейне спійло правлячої оліґархії, спійло, без якого країна пірнулаб знов в анархію Керенщини й отамано-махнівщини. Хто заперечить, що в порівнанні з цими явищами (памятаймо, що елєменти їх досі не вигинули, а чигають „своєї" нагоди!) комуністична химера — не тільки „менше лихо", а просто таки додатня річ *sui generis*. Автор цих стрічок довго жахався признати це, а навіть образився був, коли в часі мирової конференції 1919 р. завважив йому був таке, на підставі рапортів американських очевидців, близький дорадник през. Вільзона. А все таки воно правда

— Яка найкраща коституція? — спитався хтось старого Солона.

— Як для кого і в яку хвилю — відповів легендарний законодавець.

(Докінчення буде).

В. Левицький.

Secour rouge international

В Галичині мабуть мало хто й чув, хоч у Европі це ні для кого не секрет, про істнування тайної більшовицької організації „*Secour rouge international*", як її називають французькі газети. Є це, властиво кажучи, міжнародня організація червоного терору, яка має на своїй совісти не один терористичний акт. Досі цій міжнародній чрезвичайці щастило ховати кінці завдяки поблажливости і чемности европейських урядів до більшовицьких дипльоматів та їх акції — чемности, викликаній надіями на те, що може вдасться таки дійти зі СРСР до якогось ладу (сплата довгів, торговля). Більшовицькі агенти без женади використували цю поблажливість, не стрічаючи майже ніколи якоїсь перешкоди для своїх замаскованих плянів. Та ось недавно і їм нога трохи посилзнулася. Побачивши, що діяльність головного інструктора згаданої вище терористичної організації, польського жида Юхима Гелєра, перейшла всякі можливі межі, поліція вважала вказаним його арештувати, коли він їхав з Льондону до Риму з пашпортом Роберта Шміднта. При Гелєрі знайшли 70.000 франків невідомого походження, і за користування чужим пашпортом засудили на 6 місяців арешту.

Таким чином все обійшлося тихо і мирно, Гелєр сидить, а нитки, які ведуть від нього просто до Раковського, залишилися недоторкнутими, бо не можна-ж Раковського саджати у вязницю, коли політика вимагає, щоб з ним велися переговори.

Але на біду французька преса не має такого тонкого політичного нюху, як французька поліція, і дивиться на ці справи без жадних окулярів.

„Фіґаро" з 13. травня в передній статті розказує історію Гелєра, якого називає делєгатом III. інтернаціоналу в „міжнародну терористичну організацію", описує цю організацію як найгірший витвір більшовизму і спричинницю богатьох атентатів в тім і вибуху в Софії, а далі пере-

водить на факти для українців дуже цікаві:

„Пристановище цієї банди — говорить газета — є на бульварі де ля Віжет ч. 114 і там часто бував вбивець українського генерала Петлюри — Шварцбарт. Стверджено, що вбивець Шварцбарт часто зустрічався там з „делегатом" Юхимом Гелером. З цього легко вивести, що вбивство Петлюри було вирішене у Москві і переведене у Парижі на те, щоб позбавити більшовиків такого небезпечного ворога. І та широка праця, яка ведеться в пресі і в публиці, щоб приготовити оборону Шварцберта, показує міцність цієї організації і великі кошти, якими вона розпоряджає...

„Щоб спасти Шварцбарта від кари, Гелер не відступить ні перед чим і ми передбачаємо, що процес буде мати цілком несподівані наслідки".

Газета далі перечислює ряд фактів, коли французькі судді оказувалися дуже короткозорими і не бачили за обвинуваченими „тіни III. Інтернаціоналу", й вимагає призначення осібної комісії, яка перебрала б на себе всі справи у боротьбі з комунізмом.

Але більшовикам не все йде так легко як справа Гелера і до цього часу Шварцберта. Іноді і їм приходиться переживати неприємні хвилини як у Льондоні при 93-годинному трусі в торговельній місії.

При розборі захоплених паперів знайдено, як каже той же „Фігаро" в числі з дня 15. травня, документи, що недвозначно вказують ролю більшовиків у справі вбивства С. Петлюри. Та хоч від Льондону до Парижа дуже недалеко, але чи встигнуть короткозорі, як каже „Фігаро", очі французького судді з цими документами запізнатися, побачимо на недалекому процесі.

М. Скалкевський.

З життя української еміграції в Празі.

Реферат про українську школу під Польщею. — Сокільський вечір з нагоди відкриття першої школи Союзу Славянського Сокільства.

Українська школа в Галичині була темою реферату, який відбувся дня 21. ц. м. в Празі з ініціятиви Української Академічної Громади. Референт, проф. Сірополко згадав про польську конституцію і міжнародні договори, на підставі яких Польща зобовязалася дати можність культурного розвитку всім національностям в межах сучасної Польщі. Обговорюючи сучасний стан українського шкільництва в Галичині референт порівнював його зі станом перед війною, при чім наводив скількість українських шкіл і ріжні розпорядки польських властей в шкільних справах та малював проводження тих розпоряджень у життя серед українського населення. Прочитав деякі уступи і вірші із сучасних польських шкільних підручників як також українські уступи і вірші з підручників, які були заборонені або через які ті підручники польська влада конфіскувала. Дальше згадав про боротьбу і змагання українського народу в Галичині за свою школу і поступування польських властей при проводженні шкільного плебісциту. При кінці навів резолюції із загальних зборів „Рідної Школи", хоча реферат відносився лише до державного українського шкільництва. Згадуючи про одноцільний і рішучий виступ українського населення Львова проти знесення української школи ім. Шашкевича, референт зазначував, що колиб всюди і в цілій Галичині український нарід так поступав, то польські урядові чинники не позволяли би собі дальше на дотеперішню практику. На думку референта найліпший вихід зі сучасного положення був би, колиб учителі української народности згуртувалися біля свого станового товариства, а українське населення біля товариства „Рідна Школа". Треба додати, що реферат був дуже цікавий, лише на жаль між українським студентством у Празі дуже мало було цікавих, а ще менше між старшим громадянством. Присутних було всього двадцять дві особи (ані одного професора за виїмком самого референта).

Сокільський вечір з нагоди відкриття першої школи Союзу Славянського Сокільства відбувся 23. ц. м. в Празі. Школу засновано з ініціятиви чеського сокільства, а в Союзі Слав. Сокільства заступлені чехословаки, югославяни, поляки, росіяне емігранти, лужицькі серби і болгари. Завданням школи є взаємопізнання, а темами лекцій є: „Ідея славянства і сокільство" (представники поодиноких народів, заступлених у союзі, висловлять там свої погляди про славянську ідею та про завдання, які при здійснюванні тої ідеї повинно сокільство виконати). Дальші лекції будуть про історію та розвиток сокільства в Чехословаччині, про організацію гімнастичного виховання, організацію і устрій сокільства поодиноких народів (статути, засадничі резолюції, регуляміни і т. ін.), про відношення сокільства до війська, спорту, скавтів і т. д. У цій школі має теж бути рішено, де відбудеться найближча школа і коли.

На відкриття теперішньої школи прибули, між іншими, голови поодиноких народніх сокільських союзів і вони виголошували привітальні промови на сокільськім вечері. Перший говорив голова чехослов. соколів. Витаючи присутних висказав радість, що всі запрошені прибули (українців не було). Дальше підкреслив велику любов до всіх славянських народів і сказав, що чехи ніколи не погодяться з тим, щоби і найменший славянський нарід був гноблений. Нема сили, якаб могла їм ту любов вирвати. Поляк у своїй промові звернувся спеціяльно до присутніх росіян з бажанням забути про все, що було. В подібнім дусі говорив голова російських соколів (проф. Вергун, родом з Городка Ягайл., що всюди консеквентно заперечує істнування української нації). Рівнож подали собі руки серб і болгарин.

У програмі вечора були пісні чеські, польські, сербські, російські, болгарські і лужицько-сербські та вправи чеських соколів. На жаль не можу описати виконання вправ, бо до того треба знавця, щоби можна представити, чого може доказати плянове гімнастичне виховання.

В. Т—к.

Вічевий рух.

Віче в Поляні, пов. Львів.

Дня 15. травня ц. р. відбулося заходом Повіт. Нар. Комітету УНДО віче в Поляні, львівського повіту. Просторе подвіря Олекси Верхівського виповнили громадяни Поляни й сусідніх сіл: Бродок, Новосілок, Красова і Глухівця. Віче отворив о. С. Фітьо. До президії зборів вибрано господ.: Павла Яремку, Івана Верхівського, Володимира Думича з Поляни й Івана Гелету з Глухівця. Реферат виголосив Іван Ліщинський зі Львова. В дискусії забирали голос: п. П. Вишневський з Бродок, що говорив про способи боротьби з виборчими надужиттями по громадах, п. Гриць Цимбала з Бродок, що говорив про просвітно-культурну й господарську організацію села, п. Олекса Хоміцький з Бродок вказав на безправну переміну у всіх названих громадах українських шкіл на польські, про безправства польських учительок, як прим. у Глухівці, на надужиття з грішми, що титулом високих адміністраційних і шкільних кар складають наші люди, які то гроші, замісць на фонд убогих у громаді і бідної молоді, діваються десь в кишенях непокликаних людей. Бесідник вказав також на те, що через недостачу у нас виборних зверхностей пропадають для нас воєнні відшкодування при відбудові. Віче закінчено ухваленням резолюцій проти комісарської господарки й перестарілої виборчої ординації і вибором громадського виборчого комітету.

Віче УНДО в Черкасах, пов. Львів.

Дня 22-го травня ц. р. відбулося заходом Повіт. Нар. Комітету віче в Черкасах, львівського повіту. Широке подвіря п. Миколи Костюка виповнили зовсім громадяне Черкас і сусідних сіл: Дмитря, Кагуєва, Горбачів, Лубяни і Вербіжа. Віче отворив місцевий господар Антін Деревянка. До президії покликано місцевих господарів: Пилипа Синенького, Івана Кікеру і Михайла Шелеста з Дмитря. Секретарював студ. Володимир Федак. Реферат про політичне положення українського народу і про вибори до громадських рад виголосив голова Повіт. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова. В дискусії забрав між іншими слово громадський писар Лазурок з Горбачів і заявив, що львівський староста наказав виразно вписувати громади, як такі, на виборчу лісту I. кола з правом вибирання і що вплачуваний громадою податок береться на увагу при творенні кол. З цеї то причини до I-го кола в Черкасах не увійшов ні один господар! Те саме діється по інших громадах. На лісту виборців I-го кола вписано прим. будника, на лісту 2-го кола постерункових, бо вони нібито платять високий податок від своїх службових поборів... П. Синенький нарікав на те, що наслідком безпідставного поліційного доносу до староства закрито т-во „Луг". Коли згадав про практики місцевого команданта поліції й учительки-польки при збиранні польських деклярацій у Черкасах (в селі крім двох жидів і одного будника нема поляків), повстало між вічевиками порушення. Жінки виступали з жалобами, що згаданий висланий командантом і учителькою пан видурював підписи від них на чистім, зовсім незаписанім папері, в роді таких, що вони просять звільнити їх від кари за непосилання дітей до школи і т. ін. Ухваленням резолюцій і вибором громадського виборчого комітету закінчено збори.

Теребовля і теребовельський повіт.

Дня 10. V. 1927 відбулось у Теребовлі — як це ми вже повідомляли — велике віче скликане Пов. Ком. УНДО, яке відкрив гарною промовою о. Ст. Мохнацький. — Про виборчу ординацію реферував д-р А. Запатиний. В оживленій дискусії забирало голос богато селян. Ухвалено в кождому селі і містечку вибрати місцевий виборчий комітет. Через тиждень, то є 17. V. 1927, відбулась уже звірочна нарада делегатів виборчих комітетів майже з усіх сіл і містечок нашого повіту, на якій пояснено докладно постанови виборчої ординації особливо ті, що відносяться до укладання літ і виборчих реклямацій. Учасники наради ставили богато запитів і на них діставали відповідь та пояснення. Вказано також особи, які будуть давати поради підчас цілого періоду виборчого. — Дня 22. травня скликав місцевий жіночий гурток перше повітове жіноче віче в Теребовлі, на якому явилось що найменше 700 учасниць — при участи пп. Богачевської, Б. Барановї, яких рефератів вислухали зібрані з великою увагою. — Крім справ, що відносяться до організації жіноцтва, порушено також справу громадських виборів. — По рефератах була оживлена дискусія. — Дуже річеві і влучні зазиви і погляди учасниць віча як на справи загальні, так також дотичні жіночої організації повинні додати повітовому жіночому кружкові охоти до ще інтензивнішої праці серед жіноцтва, яке тепер представляє дуже добрий матеріял до всякої праці й організації. — Місцева міщанська організація розвивається гарно. Вже від довшого часу відбуваються щонеділі сходини членів, на яких розбирається актуальні політичні справи, а в теперішню хвилю справу виборів до міської ради. Та організація згуртувала досі вже богато свідомого міщанства і є надія, що з часом приєднається до неї дуже поважне щодо числа і сили наше міщанство. — Цей короткий огляд не був би повний, якби не згадати про спроби хлібоїдів скликати віче в Теребовлі. На означений день, то є 22. травня 1927 на 11 год., в польськім „Соколі" явилось кілька ославлених типів зі Станиславівщини і доки читали виборчий закон в салі було тихо — з хвилею, коли хлібоїдські агенти почали робити невинні натяки на наш національний табор — окликам „Ганьба!" і „Геть зі зрадниками!" не було кінця — зібрані прибрали таку грізну поставу, що хлібоїдські зрадники поховались за спини поліції і соромно повтікали. Це викликало дуже великий жаль у місцевих протекторів хлібоїдів з польських кругів, які за всяку ціну хотіли мати хоч слабі познаки, що наш на-

---

Мих. Рудницький.

Драматичний конкурс.

(Продовження.)

2. Один сумлінний текст і 20 слабих.

З усіх родів: історичні пєси можуть рахувати у нас на найбільший успіх. Вони — патріотичні; мають готові дієві особи, яких імя заступає нам (і здебільша авторові) їх характеристику; подій постачає історія, а авторові вільно з ними зробити, що хоче. Але як важко написати історичну пєсу у сучаснім розумінні, із сучасною технікою! Чи маємо таку у нашій літературі?

Одна з найкращих у цьому конкурсі „Ордальний суд" має всі хиби наших дотеперішніх. Те, чим вона відбиває від інших — поезія, подих літератури. Але є в ній також література і в другім значінні, Верленівськім, себто книжкової надуманости, штучности. Добре: Шекспірівська форма; але де порив і що зробити із такою скількістю дій (зміною яв) без великого режісера, що злив би їх в одну цілість? Що за жахливі сценічні ефекти: на сцені домовина, з якої має показатись осуджуючий палець померщої! З якою кіновою швидкістю особи переходять таку еволюцію як поворот до національности своїх предків! Скільки разів ми бачили вже повторену примару Офелії скомбінованої з Касандрою! Як мучать нас нині сторінкові віршовані тиради!

Цікаву несподіванку зробив членам жюрі автор історичної пєси „Дон Кіхот з Етенгайму". Її признали найкращою і гідною нагороди, але... вона має одно неабияке „але": прокидає підозріння плягіяту. Жюрі стояло на становищі, що краще голосно признатись до цього сумніву, як скривдити талант, відкинувши пєсу на підставі самого підозріння. Мушу прилюдно признатись до гріха, що я найзавзятіше боронив погляду, що вона — неоригінальна, а просто перекладена. Автор і читачі вибачать мені, що я не знаю 100.000 пєс написаних від доби Наполеона і не в силі віднайти оригіналу. Її авторові лекше доказати свої повні права до неї, ніж спеціялістам від 10 літератур найти її джерело. Коли цим джерелом є тільки джерело натхнення нашого земляка, тоді ми маємо справжній драматичний талант. До цього таланту бракує йому тільки вивчити мову, яка лишається за далеко позаду його почуття стилю, знайомости історії і сили творити живі сценічні постаті.

У всьому конкурсі вражає мінімальне число комедій (2). Лишити на сцені два трупи із трьох осіб (є така пєса), лекше як зробити в трьох діях два добрі дотепи, — чого не можна сказати про дві прислані комедії. І нині три-чотири пєси, наскрізь психольоґічні, затроєні тим самим бацилем, що суспільні та революційні: герої за богато фільософують; ще й на тему свобідного кохання, яке одночасно „продукують", а могли би це робити розумніше та краще.

Більшість авторів ставилась до своєї пєси менш-більше так „начхаюче", як більшість їх героїв до світа. Деякі прислали недбайливу мазанину, а один з них попросту бруліон, страшним почерком, на папері, якого вживають лише письменники у нужді, та великі пани у потребі. За лєктуру таких рукописів члени жюрі могли були розділити премію поміж себе, в нагороду за свої муки. Може би й осолодили собі кількома долярами думку, що придбали кілька нових (ще й невідомих!) ворогів, ображених за несправедливий осуд.

Чи потішити наших драматургів, що в літературі знаємо випадки, коли пєси признані критикою невдатними, мали успіх? Так було з пєсами на перший погляд несценічними, — (нпр. Чехова, Турґенєва, Меріме, Мюссе) блідими підчас лєктури. Пєса є єдиним родом творчости, в якого осуді рішаючий голос має широка публика. Коли вона „йде", критика часто стає безсильна або приневолена тільки розяснювати причини її успіху. Трагедією наших драматургів є те, що вони не мають театру, який відтворив би як слід їх текст і дав їм змогу побачити хиби свого твору. Більшість французьких драматургів спершу бачить свою пєсу на сцені, а щойно тоді пускає її в світ, виправивши те, чого без сцени важко інколи запримітити навіть досвідченому письменникові.

Не маючи цієї помочі, де таку велику ролю грає досвід режісера, наші драмописці повинні піти за іншим прикладом французів: шукати собі співробітників. Пєса написана спільно, двома авторами, є у сучасній французькій драматичній продукції буденним явищем; є пєси, що носять імена аж трьох батьків. Письменники з найбільшим іменем, до „безсмертних" членів Академії включно, не цураються такої спілки. І відомо, що ніяка література не довела драми до такого мистецтва, штукарства, легкости, винахідливости та рутини, що французька. Є письменники богаті на ідеї; є інші, що мають „сценічний нерв", легке перо, гумор або критичний хист і додадуть або віднімуть пєсі те, чого вона потрібує, щоби оминути банальности та зміцнитись новим елементом, що часто нагадує зміцняючий середник влитий у виснажений організм.

Ця думка приходила мені найчастіше підчас лєктури 21 пєс, серед яких неодна давала першою дією надію на цікавий драматичний конфлікт. Були і такі, які збуджували жаль, чому автор не почав своєї пєси щойно від останньої дії, зробивши з неї першу. І коли члени жюрі вказували сям-там на цікаві моменти поодиноких пєс, я пригадав собі відповідь одного французького директора театру авторові, що прийшов спитатись, чи його пєса прочитана і може бути виставлена: „Я, театральний критик і актор, що мав грати головну ролю, прочитавши вашу пєсу, погодились, що одну дію з трьох треба викинути або переробити". Втішений автор: „Яку?" — „Біда в тому, що кожний з нас показав на іншу". Подібну відповідь мав дати Виспянський одному молодому драматургові: „Бачите... ваша пєса... непогана... але її текст треба би написати наново".

ціональний фронт не є однопільний і дасться кім небудь захитати. Є надія, що хлібоїди вже більше не будуть пробувати щастя в Теребовлі.

Учасник.

Довірочна нарада УНДО. в Бучачі.

Дня 26. V. п. р. відбулася довірочна нарада в Бучачі в справі виборів до громадських рад. Явилося 78 делегатів сіл повіту. Зборами проводив о. Іван Галібей зі Звонорок, секретарював інж. Антін Король. Виборчу ординацію обяснив д-р Іларій Болюрків. Обяснення доповнив практичними радами о. Галібей. Заінтересування селян було дуже велике, що виказалося в безлічі запитів, зокрема в напрямі практичного переведення наших вис. Делегат Ц. К. УНДО. о. прелат Леонтій Куницький говорив на тему: „Повірте в свої сили, а побідите". Бесідник завізвав до занехання особистих споріїв і взивав керуватися виключно добром української громади, а тимсамим добром українського народу. Промовець завізвав зокрема українське жіноцтво, щоб воно сповнило національний обовязок і скріпило своїми голосами національний фронт. Накінці вибрано виборчий комітет для успішного переведення громадських виборів, зложений з представників інтелігенції, робітників, селян і жіноцтва.

Відповідь СРСР. на англійську ноту.

Льондон, 30. травня 1927.

Уряд СРСР. переслав англійському урядові відповідь на ноту англ. уряду до Розенгольца про зірвання торг. договору з 1921 р. Більшовицька нота вдержана в примирюючім тоні. В ній кілька разів підкреслено мирові змагання уряду СРСР. Нота старається представити постанову англ. уряду про зірвання дипльоматичних взаємин як діло консервативної партії. Постанова ця нібито не заскочила уряду СРСР, бо він віддавна був на це приготований. Обвинувачення, що містяться в промовах прем. Болдуіна і мін. закорд. справ Чемберлена, нота називає неумотивованими. Доказом того є ревізія в „Аркосі", яка нібито була безуспішна. Головною причиною зірвання взаємин із СРСР. є фіяско англ. політики в Китаю. Уряд СРСР. — каже дальше нота — не має ніяких ворожих почувань для британської імперії і бажає і дальше вдержувати приязні взаємини. Зірвання дипл. і торг. взаємини із СРСР. матиме поважні наслідки і причиниться до збільшення хаосу у торг. і промислових відносинах, що є вислідом війни. Дальше нота обговорює вплив зірвання взаємин на інтереси англ. мас і приходить до висновку, що крок англ. уряду осудить опінія всього світа. Нота кінчається запевненнями, що більшовицький уряд змірює до мира і до повороту до правильних і приязних взаємин з з народами британської імперії.

Концентрація військ СРСР. над кордоном Китаю.

Льондон, 30. травня 1927.

Часописи подають, що над сибірсько-манджурським кордоном замітна рухливість більшовицьких військ. Їх перегруповують і концентрують.

Англ. горожанами в С.Р.С.Р. заопікувалася Норвегія.

Льондон, 30. травня 1927.

В урядових колах потверджують вістку, що Норвегія згодилася заопікуватися англійськими горожанами й інтересами Англії в СРСР.

Димісія прем. Болдуіна!

Відень, 30. травня 1927.

„Н. Фр. Прессе" повідомляє з Льондону, що Болдуін задумав податися до димісії. Його наслідником був би нібито Чемберлен.

Акція Японії в Китаю.

Льондон, 30. травня 1927.

З Токіо повідомляють, що японський уряд поручив двом батальонам піхоти і радіотелеграфу відійти до Цінг-Гаву. Японський премієр бар. Танака заявив у розмові з представниками чужих держав у Японії, що збільшення контингенту японських військ у Китаю є приказом хвилі.

Льондон, 30. травня 1927.

Японський уряд виступив чинно у Китаю. В суботу держ. японські мужі вручили Чанг-Цо-Лінові і Чанг-Кай-Шекові однакові розємні предложення. Японський уряд предкладає негайно заключити перемиря і скликати конференцію для порозуміння між півн. китайським урядом і урядом Кантону, при чому бажання деяких інших генералів узялося би також під увагу. Темою нарад має бути устінення нового порядку в Китаю без огляду на дотеперішнє положення. Англійська преса в Шангаю приписує цьому предложенню дуже велике значіння. Колиб предложення увінчалося успіхом, запевнило би Японії домінуюче становище на Далекому Сході.

Вибори в Болгарії.

Софія, 30. травня 1927.

Переведені вчора вибори до парляменту відбулися в цілім краю в повнім порядку і спокою. Нема вістей про якінебудь ексцеси. По дотеперішнім обрахункам вибори представляються так: послів урядових партій вибрано 172, нац. лібералів фракції стамбулівців (що піддержують уряд) 6, македонців 11. Так отже урядова більшість виноситиме 189 мандатів. Дальше вибрано 5 нац. лібералів, 5 членів фракції Малінова, 3 поміркованих аграріїв групи Томова, 1 радикала-десидента, 5 комуністів і 59 радикальних аграріїв. Отже опозиція матиме 84 мандати.

Розправу Шварцбарта знову відложено.

Париж, 30. травня 1927.

Жид Тел. Аг. довідується, що речинець розправи Шварцбарта, яка мала початися в найближчому часі, відложено знову. Розправа відбудеться щойно підчас осінньої сесії париського карного суду.

Уряд ставить внесення скликати сойм.

Варшава, 30. травня 1927.

Всі урядові часописи подають, що уряд задумує предложити президентові держави внесення на скликання сойму і сенату на надзвичайну сесію. Справу цю обговорюватимуть у середу на конференції між маршалком Пілсудським і маршалком Ратаєм.

Ліквідація найнижчих гімн. кляс.

Варшава, 30. травня 1927.

Міністерство освіти поручило кураторам приступити від нового шкільного року до ліквідування найнижчих кляс низких гімназій. Дітей, що зголошуватимуться до гімназій, відсилатиметься до вищих кляс народніх шкіл. У варшавській кураторії цей розпорядок приминиться в 6 гімназіях, у лодзькій у трьох гімназіях.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·90—8·91, канадійський доляр 8·87—8·88. Банк Польський платив за доляра в готівці 8·89. Ню Иорк 8·91, англійський фунт 43·34, швайцарські франки 171·67, французькі франки 34·88, бельгійські франки 24·75, італійські ліри 48·50, голяндські гульдени 357·35, шведські корони 238·40, данські корони 237·90, норвежські корони 230·25, австрійські шилінги 125·64, німецькі марки 211·00, чеські корони 26·44.

Золото: грам золота 5·93, доляр 8·93, дукат 20·38, голяндський гульден 3·58, англійський фунт 43·36, австрійська корона 1·80, скандинавська корона 2·38, німецька марка 2·12, рубель 4·58, франк Латинської Унії 1·72, турецький фунт 39·16.

Збіжжя.

Пшениця двірська 55·50—56·50, пшениця селянська 53·75—54·75, жито гал. 48·00—49·00, ячмінь броварний 43·00—44·00, ячмінь на мливо 40·00—41·00, ячмінь пастівний 37·50—38·50, овес 38·25—39·25.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано три місця зі вступної статті „Напруження" і цілий малий фейлетон Галактіона Чіпки п. з. „Невдячна професія", в якім змальоване незавидне становище політичних вязнів. Це 48-а чергова конфіската „Діла" в цьому році.

— **Митр. Шептицький гостем ремісничої молоді.** Дня 22. травня п. р. явився екс. митрополит А. Шептицький в домівці ремісничого т-ва „Зоря" при вул. Вірменській 25, де був гостем української ремісничої молоді, яка збирається в тому товаристві що-неділі. Митрополит промовив до тої молоді так щиро й сердечно, як батько до своїх дітей, якими опікується і яких бажав би бачити вдоволеними і щасливими. Закінчив свою глибоко обдуману промову заявою, що хотів би з тою молодю докладно запізнатися і не забуде про неї, доки буде жити. Сказані Митрополитом слова до молоді глибоко вбилися в її серця. Треба знати, що наша реміснича молодь у Львові, що вийшла переважно з сіл, а у Львові рідко чує українську мову, з вдячністю й піетизмом ставиться до князя нашої церкви й великого мецената українського народу. Не диво, що відвідини Митрополита в т-ві „Зоря" і його щирі слова зробили на нашу рем. молодь глибоке, незатерте вражіння. Такі відвідини і такі батьківські слова не забудуться ніколи.

— **Концерт. Студ. Громади Українського Педагогічного Інституту у Празі.** Студентська Громада Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі влаштувала на дохід хорих студентів інституту концерт з такою програмою: 1) „Саул" — драматичний монольог Л. Українки, музика д-ра Н. Нижанківського; виконали студ. Підгірний і Кушнірівна; 2) арія з опери „Кармен" — сольо п. Дяченкової; 3) Пісні чеські й українські (тенор — сольо п. Пагорної (сопран); 4) Пісні українські — п. Самойлович (барітон); 5) Дует пп. Дяченкова й Дяченко; 6) Фортепян — п. Лиско; 7) Декламація — п. Ничик-Іващенкової; 8) Жива газета.

— **Ucrainica.** В „Прагер Прессе" з 29. травня п. р. поміщена стаття М. Гехтера п. з. „Новий Архипенко". В ілюстрованім додатку тогож числа подана репродукція нового твору Архипенка (бронза 1926).

— **Передвиборчі зловживання.** Пишуть нам: Поліція в Збаражі і Кобилі здирає і конфіскує афіші-відозви, які видав Центральний Комітет УНДО. в справі виборів до громадських рад. У Кобилі поліція веде енергічно слідство і списує якісь протоколи та випитує, хто ті афіші давав. При тому вказується письменним приказом зі старостства, щоб ті афіші конфіскувати. Як сміє староство видавати такий приказ?

— **Ліквідація фондації бл. п. о. Йосифа Фолиса в Скнилові.** Дня 27. травня п. р. кураторія цеї фондації знова продала дальших одинацять (11) моргів найліпшої землі. Таким чином діждемося небавком цілковитої ліквідації цеї фондації, що мала не лише створити таку потрібну нам рільничу школу й дати почин до належного розвою огородництва і промисловости, але й стати важним національним бастіоном серед зденаціоналізованих підльвівських громад та вміцняти ось так на скріплення нашого стану посідання у Львові. Такою думкою керувався покійний фундатор, який бажав, щоб ця фондація на віки лишилася добром цілого українського народу. Свому одинокому синові, бл. п. Михайлові Фолисові, лишив усього пять (5) моргів поля і звязав його виразним застереженням, що не вільно йому продати навіть тих пятьох моргів а колиб до продажи цеї був змушений, то першим купцем малаб бути тільки згадана фондація. На жаль господарку майном фондації поведено так, що 55 моргів прекрасного фондаційного поля втоплено в „закомарських болотах", не сплачено в пригожу хвилю гіпотечних зобовязань — а зате обтяжено фондацію високо звальоризованими довгами в твердій валюті. Зауважу, що в кураторії не дано належного місця найстаршому членові родини фондатора, хоч вона домагалася цього через свого адвоката і запропонувала свого кандидата. Люди найбільше компетентні і родина протестували і протестують проти дальшої випродажі поля фондації, та з їх голосом чомусь не рахуються. Справа надто важна й пекуча і вимагає негайного прилюдного та докладного вияснення. — *Степан Лілинський.*

— **Невідома землячка.** У „Нaес Вінер Журналі" з дня 27. травня находимо цікаву статтю п. з. „Жінка, якої ніхто не знає. Відвідини у божевільної в Штайнгофі". Є це опис розмови з молодою жінкою, яка від дня 17. лютого 1923 сидить у домі божевільних під Віднем. Є це українка, імовірно з Галичини, яка попала туди в одну зимову ніч. Вона була одягнена в нашім національнім убранні. Від цеї хвилини вона не всилі пригадати собі ні свого призвища, ні родини, ні місця походження. Вона втратила память наслідком якоїсь трагедії. Ніхто по неї не зголошується і ніхто нічого про неї не знає. До цього часу вона перетикає німецьку розмову численними українськими словами.

— **Напад на монастир.** Іще в лютім ц. р. пропала львівському жидівському купцеві Промісові дочка Фанна. Кружляли чутки, що вона є в котрімсь із львівських монастирів. У суботу розійшлася чутка, що Промісівна є в притулковищі СС. Сер-цанок при Сінявській вулиці. Перед притуловищем зібралася товпа жидів, яких 1000 людей. Домагалися видачі Промісівної, хотіли виважити двері, обкинули притуловище камінням і вибили кільканацять шиб. На місці явилась кінна і піша поліція, що розігнала товпу.

— **Втекла дівчина.** Павлина Фельштинська у Львові (Сапіги 65) повідомила поліцію, що її 16-літня дочка Ванда втекла зі субльокатором Ант. Костасем. Дочка забрала з собою гардеробу і готівку та втекла в незнаному напрямі. Поліція шукає романтичної пари.

— **Згоріли жовніри.** В селі Кумова (сремського повіту в Познанщині) дня 28. ц. м. ночувала чета скорострілів 56. п. п. Підчас сну занялась солома, на якій спало 60 вояків. Три з них згоріли зовсім, тринцять кількох сильно попарилось. З перевезених до шпиталю, померли 4 дальші, а 14 бореться зі смертю. Причиною пожежі мабуть покинена в солому недокурена папіроска.

— **Заява.** Хтось не має чого ліпшого до роботи і занадто займається моєю особою в „Громадському Голосі" й „Раді", називаючи мене ріжними епітетами та приписуючи мені ріжні злі вчинки. Заявляю, що моя совість чиста, чого й допи-сувачам „Громадського Голосу" і „Ради" зі щирого серця бажаю. Громадянство Збаражчини знає мене занадто добре і в ніякі клевети не повірить. Зрештою всякі очорнювання походять з одного джерела, про що Збаражчина добре поінформована. — Д-р Андрій Гаврилюк, лікар у Збаражі.

— **Подяка.** Вельмишановний Пане Редакторе! Дозвольте через Ваше посередництво передати мою найглибшу та щиру подяку всім українським організаціям, установам та окремим особам, які двацяті роковини моєї скромної громадсько-політичної та літературної праці зробили для мене правдивим незабутнім святом. Отримані мною щирі та теплі привітання, адреси і навіть цінні подарунки — все те для мене ті приємні несподіванки, які яскравим проміням світитимуть мені на мойому життєвому шляху при дальшому виконуванні обовязків кожного сина України жити і працювати для батьківщини. Прийміть запевнення в правдивій пошані до Вас: Дмитро Геродот. — Букарешт, 23. травня 1927 р.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

— **З Українського Наукового Інституту у Берліні.** В середу 1. ц. м. в 7 год. вечером, відбудеться в Археольогічній салі (163) берлінського університету виклад (зі світляними образами) доцента д-ра Вол. Залозецького в німецькій мові п. з. „Равенна і її відношення до римської архітектури в старовизантійськім періоді".

— **Сходини українських філятелістів** відбудуться в пятницю 3. ц. м. в Музею Наук. Т-ва Шевченка. На сходинах буде обговорена справа заложення українського філят. статутового товариства. Проситься всіх, що інтересуються тою справою, явитися на сходинах. Початок 7 год. вечером.

— **Промоція** п. Лесі Гнатюківної на доктора медицини відбулася дня 13. травня ц. р. в чеському університеті Карла у Празі.

Дописи.

Яворів. (*Українські діти моляться по польськи. — Український Повітовий Виборчий Комітет. — Нарада українок. — З Кружка УПТ.*) Є недалеко Яворова с. Черчик з чисто українським населенням. Усього там чотирьох латинників-українців і один справжній поляк, що тепер ще є наказним війтом. Школа була давніше українська, але 1920 р. перемінила її безправно на польську учит. Шітторле і такою вона була до плебісциту. Підчас плебісциту батьки українських дітей внесли декларації за школою з українською викл. мовою; польських, вимаганих законом 20 голосів, розуміється, навіть у четвертині не було і нема. Всеж таки школу перемінено на утраквістичну. Проти того нового безправства внесено рекурс до кураторії, але відповіди, як усе, досі нема. Тимчасом утраквізм гірший ще, як польщина. З одинокого тільки Черчика привів теперішній учитель до Яворова дітей на „параду 3. мая", крім того вчить він головно польської мови, ізза чого наука взагалі не йде; а також — хоч яке це для нас самих соромне — українські діти с. Черчика моляться у школі по польськи. Інший нарід поступив би трохи інакше в тому разі, як ми. Громада с. Черчика вибрала окремий шкільний комітет, що зробив уже ургенс рекурсу до кураторії і що має за завдання так довго не спочити, доки в селі не буде української школи. — Вибори до громадських рад заворушили і Яворовом. Створився Український Повітовий Виборчий Комітет, вибраний делегатами сіл Яворівщини. Комітет перевів цілу низку зборів по селах і в Яворові та полагодив передвступні праці до виборів. Постійний урядовець того Комітету урядує в льокалі тов. „Гаразд". — Окремо треба зазначити незвичайно цікаві збори українських жінок Яворова 15. травня ц. р. Від непамятних часів не збиралося жіноцтво Яворова в такому великому числі, як власне на згаданих зборах. Зборами проводила п. І. Пазарова, секретарювала п. І. Кравичева, про вибори і виб. закон реферував Е. Яворовський. Збори вибрали окремий жіночий комітет для виборів і, як усі збори у справі виборів, запротестували проти куріяльности та виповіли домагання рівного, загального, тайного, пропорціонального і безпосереднього права голосування до гром. рад. Збори закінчилися великим підйомом духа і піснею „Ще не вмерла Україна". — З життя й діяльности ріжних товариств м. Яворова треба тут підмітити велику дбайливість Кружка УПТ в Яворові коло піднесення фреквенції української гімназії. Приготовний курс до І. кляси вже ведеться в пополудневих годинах. Оплата за науку в І. кл. виноситиме місячно тільки 15 зол. або й іще менше, залежно від скількости учнів. Отвирається також т. зв. Дешева Бурса, де за харчі або за мінімальну оплату в сумі 30 зол. на місяць учень зможе добре прожити. Черга тепер на батьків, щоб не марнували дітей, а слали їх масово до коедукаційної української гімназії в Яворові.

Збараж. (*Довкола українського кооперативного руху.*) Дві птиці залетіли до Збаража. Ніхто не знає, що то за птиці. Один з них каже, що його пів України хотіло вибрати колись там і десь там

отаманом. І не може бути правда, але на його волі вичитати того не можна. Другий, кажуть, комуніст із світоюрського процесу. Одначе ніхто тут цього не знає. А всеж таки дійсно його виступи подобають на виступи большевицького комісаря чрезвичайки. Аж мороз поза шкіру йде, як згадаєш: стенка..., розстріл..., ух! моторошно... День 14. 5. 1927 р. на зборах П. С. К. останеться на все глибоко в памяти о. сов. Л. Юрчинського, лікаря д-ра А. Гаврилюка, інж. Гр. Паланиці, господарів І. Цебринського і В. Пелеха та п. В. Черилвського, себ то Надзірної Ради П. С. К. у Збаражі. Сидір Сеник поставив внесення, щоби збори „ухвалили недовіря Надзірній Раді П. С. К. за її шкідливу діяльність для П. С. К. і щоб її відкликали"... Яка безпощадна форма! Справді лице чрезвичайки... Одначе навіть найбільше відюдженим і розагітованим селянам було забогато й ані один голос не впав за тим, щоб ухвалити недовіря Надзірній Раді, та відкликати „за шкідливу для П. С. К. діяльність". Хто з місцевих людей важився би на такий комісарсько-большевицький вирок? — Тільки незнана птиця, що залетіла звідкись на збаражську землю, щоб тутешнє громадянство дало її можність жити, могла зважитися на подібний виступ. „У верхах збаражської кооперації стоять люди, які її не розуміють і нічого спільного з кооперацією не мають!" — сказав наш Заратустра (Сидір Сеник). Я тільки дивуюся, чому такому знаменитому знавцеві кооперації не дадуть місця у Львові, Варшаві, чи в Харкові або в Москві, а то марнується такий талант за 150 зол. на збаражському бруку. Шкода. Другий „товариш-кооператор" Яків Водяний, зайшов також до Збаража і люди його пригорнули. І один рочок був скромний та тихий, але нині вже перевернулося і йому в голові. „Таким людям не місце серед нас!" — сказав він. Себ то о. Юрчинському, д-рові Гаврилюкові, І. Цебринському, інж. Гр. Паланиці, В. Пелехові, п. В. Черилвському й ін. „не місце" серед Якова Водяного. Люди, ріжними звязками й тисячними нитками звязані з тутешнім громадянством, повітом, що тут виросли, прожили довгий свій вік, сповнили неодин свій обовязок супроти громадянства — нараз почули безвідповідальний вислів з уст незнаної людини, яка прийшла шукати праці і хліба саме там і серед тих людей, яким вона тепер каже, що їм тут „не місце"... „Півотаман", чи пак „отаман" пів України" і другий товариш-кооператор (спец) занадто розбрикались. Хтож то ті люди з Надзірної Ради П. С. К., яких взялися нищити, очорнювати й безчестити два нікому незнані, нічим незаслужені людці? о. Лев Юрчинський — це один з найвизначніших у нас українців, і то не тільки між священиками. Людина старша, поважна, знаменитий бесідник, що від кільканацятьох років виступає на ріжних зборах і вічах; він є головою надзірної ради кооперативи в Добромірці, яке то село є взагалі зразком патріотичного, національно-свідомого села в повіті. Навіть повітове місто Збараж з Повітовим Союзом Кооператив не спромоглося на кооперативне свято, а о. Юрчинський устроїв величаве кооперативне свято торік у Добромірці разом з чотирма кооперативами у своїй парохії: Добромірка, Гущанки, Лозівка й Ободівка. Д-р Андрій Гаврилюк — основник і голова Повітового Горожанського Комітету в Збаражі; основник філії У. К. Т. охорони дітей; основник коол. „Труд"; він відновив у 1921 р. Т-во „Український Дім" у Збаражі, спопуляризував справу будови цього дому і придбав будівельний матеріял, так, що в 1925 р. з весною видїл приступив уже до будови. Д-р А. Гаврилюк відновив у 1921 р. філію „Просвіти", Кружок „Рідної Школи", читальню „Просвіти" в Збаражі, коол. „Сила" в Збаражі; в 1923 р. повіт. організацію трудової партії; відновлює читальні „Просвіти" по селах, основував кооперативи; оснував у 1922 р. повітовий комітет організації кооператив у Збаражі і скликував численні кооперативні анкети й наради, щоб організувати кооперативний рух у повіті. А тепер д-р Гаврилюк є: директором коол. „Сила", головою надз. ради коол. „Український Банк", головою чит. „Просвіти", касієром і бібліотекарем Кружка „Рідної Школи", бібліотекарем філії „Просвіти", головою Повітового Народнього Комітету УНДО, головою надз. ради П. С. К., членом контрольного комітету „Народньої Торговлі", заступником голови філії У. К. Т. охорони дітей, секретарем Т-ва „Український Дім" у Збаражі. Мабуть Сидір Сеник ще не зачав був учитися на кооперативного бухгальтера, як д-р А. Гаврилюк уже організував кооперативний рух у Збаражчині. Взагалі на д-рові Гаврилюкові лежав майже весь тягар просвітньо-культурної, кооперативно-споживчої і кредитової, а також політичної праці в рр. 1920—1925. Щож до Івана Цебринського, то є це знаний дуже добре ще з перед війни цілому повітові бесідник і активний учасник усіх віч, зборів і цілої нашої народньої праці в повіті, як просвітньо-культурної й економічної, так і політичної. Володимир Пелех — голова надз. ради коол. в Гущанках і б. голова повітового т-ва „Український Дім" у Збаражі. І тим людям каже Водяний: „Таким людям не місце серед нас!" Але звідкиж у цих двох „реформаторів" така сміливість? Ми знаємо: ось вони вже знайшли добрий захист і певну операційну базу, то певні себе, поважилися пуститися на безпощадну демагогію і накинулись на честь, повагу й заслуги людей, які звязались тісно з повітом і українським громадянством своєю довголітньою народньою працею. І дивуватися тепер дописові в „Раді"? Дивуватись тим нападам? Якийсь дописувач, а може й ціла „спілка редакцій" накинулася в невідвічальний спосіб на найвищу установу цілого нашого кооперативного руху: на Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові. Яка чесна особа взялаб на свою совість відвічальність за той руїнницький напад у „Раді" на начальний орган нашого кооперативного руху?! Бо тільки той може зробити руїнницький випад на Р. С. У. К. у Львові, хто сам не має нічого до страчення, а думав таким нападом заімпонувати короткозорим людям і в той спосіб осягнути свою особисту ціль. Але ми здаємо собі гаразд справу з того, чим для нас є Р. С. У. К. у Львові. Це є поважна, відвічальна начальна установа, яка організує і веде весь кооперативний рух у краю! Ми надіюємо Р. С. У. К. найбільшим авторітетом і довірям. Невідвічальний є той, хто важився кинути тінь на Р. С. У. К. і його органи: ревізорів п. Капусту і п. Федака.

Селянин.

З судової салі.

Розправа українських послів у Рівному.

Рівне, 30. травня 1927.

Рівне-Люблин-Варшава-Вильно-Берестє-Рівне — ось етапи мук і терпінь трьох українських послів: Васильчука Павла, Чучмая Максима і Козицького Сергія.

Рівне засудило, Люблин увільнив, Варшава ухилила увільняючий вирок і призначила справу до повновного розглянення окружному карному судові у Вильні. І знову почалося. Розправа у Вильні не відбулася, як не відбулася і в Берестї, бо не явилися свідки. І саме для них визначено знову на день 27. травня ц. р. майже в двоелітні роковини першого процесу розправу в Рівному. На теперішню розправу в Рівному зїхав виленський трибунал у повному свойому складі аж до своїх аплікантів.

Предсідником трибуналу був радник Бохвіц, вотанти Дмоховський і Стульгінський, секретарювали наперемінy апліканти Коркуць і Шульц. Обвинувачував також виленський прокуратор Вишинський, боронили адвокати Карпинський з Рівного, Ліберман і Смяровський з Варшави і Лев Ганкевич зі Львова.

Негайно на початку розправи прокуратор зажадав тайности розправи, мотивуючи це між іншим непорядками, які мали бути свого часу на першій розправі в Рівному. Проти того виступили оборонці Смяровський і Ганкевич, який, покликуючись на те, що був сам на першій розправі в Рівному, ствердив, що на тій розправі ніяких непорядків не було, а був тільки чисто внутрішній конфлікт між трибуналом у тодішному складі й лавою оборонців. Цей конфлікт ще невирішений, бо Львівська Палата Адвокатів в обороні своїх покривджених членів віднеслася з жалобою на тодішнього предсідника трибуналу суддю Башинського до міністерства справедливости у Варшаві і та жалоба чекає ще свого вирішення.

Трибунал по нараді відкинув домагання прокуратора й оголосив розправу явною. По зреферуванні справи почалися переслухування доказових і відводових свідків. Перші зізнавали бундючно самі осадники з Почаєва, а свою зухвалість посували до тої міри, що не хотіли відповідати на питання оборони і робили це щойно на приказ предсідника трибуналу. Незвичайно сильне враження викликали зізнання відводових свідків. Зізнавав польський соймовий посол Вишатицький, зізнавав український посол Козубський, прегарно, з великою інтелігенцією і повагою зізнавали наочні свідки інкримінованого віча в Почаєві, почаївські міщани, селяни і священик. Їхні зізнання були справдішньою несподіванкою. З Почаєва, цеї кузні цареслав'я і чорносотенства з домени Євлогія і Віталія, побачили ми інтелігентних і національно свідомих громадян, а були між ними нетільки молоді люди, але й сивоволосі старці.

В суботу дня 28. травня покінчилося доказове поступовання і в 12. год. в полудне почалися промови. Перший почав прокуратор Вишинський, який в незвичайно гострий і пристрасний спосіб ударив на послів і то нетільки на тих обвинувачених, але й на інших, що, мовляв, затроюють публичне життя. По ньому говорили оборонці Карпинський, Ліберман, Ганкевич і Смяровський. Пізно вночі предсідник трибуналу суддя Бохвіц оголосив вирок, яким ухилено вирок першого суду в Рівному і звільнено обвинувачених від вини і кари. Численно зібрана авдиторія приняла його з великою радістю.

Тут мусимо ще зазначити й піднести культурне поведення предсідника і цілого виленського трибуналу. Це перший випадок на Волині, де оборонців трактовано так, як цього вимагає процедура і ми переконані, що цей приклад виленського трибуналу залишить свій слід на Волині і буде початком кращих відносин по тамошніх судах. Бувший предсідник трибуналу, суддя Башинський, (тепер адвокат у Рівному), має наглядний доказ, як повинен заховуватися предсідник трибуналу.

Вдячне волинське громадянство попращалося при вечері з оборонцями і дякувало їм, а передовсім д-рові Ліберманові і Смяровському, за їх труди і працю, і — щасливий вислід. Промовляли посол Козицький і Чучмай, дякував іменем української палестри в Рівному адвокат Багриніївський, іменем української інтелігенції адвокат Карнаухів, іменем почаївців священик, о. Мандич Павло. Говорили також почаївські міщани і селяни, яким прегарно відповіли адвокати Ліберман і Смяровський, бажаючи українському народові здійснення його національних мрій.

Зі спорту.

Змагання ужгородської „Руси" з львівською „Україною".

Вже у вчорашньому числі „Діла" подано коротке звідомлення зі змагань в копаного мяча між ужгородською спортовою дружиною „Русь" і львівською „Україною". Змагання ці викликали зрозуміле заінтересування в широких кругах українського громадянства, яке явилося на них в небувалому досі числі. Було теж богато наших людей зпоза Львова, зокрема з Перемишля.

Дружина „Русь" виступила в такому складі: Бокшай — воротар; Гаргай, Іванчов — оборонці; Комар, Бачів, Марків — поміч; Матей, Пастор, Киж, Вес, Хома — напад. Склад „України" був такий: Ревера (першого дня), Труш (другого дня) — воротарі; Дахнівський, Иойко — оборонці; Борсук, Дицьо, Оприск — поміч; Терлецький, Кобзяр, Мурський, Любчак, Конашевич — напад. (Другого дня грав на місці Любчака Петрів). Суддював у суботу п. Стоцький, в неділю найліпший український суддя у Львові п. Лукашевич.

Після того, як публика привитала ентузіястичними оплесками обі дружини і після взаїмного повитання представниками обох дружин, оба клюби обдарували себе памятковими прапорцями-відзнаками. По фотографії на свист судді п. Стоцького зачалася гра в год. 4·45.

Про суботнішню гру треба сказати загально, що розмокле грище і великі баюри перед воротами не дозволили ні одній ні другій стороні як слід розвинутися і виявити все своє знання і свою справність. Всеж таки ужгородці домінували над „Україною" фізично і технічно. Ремісовий вислід може „Україна" завдячувати щасливим обставинам, що працювали в її користь і незвичайно гарній грі Мурського, що в обох днях дав зі себе все і як технічно, так і тактично показався справді на висоті свого тяжкого завдання. На жаль, тільки він і Кобзяр — це по правді одинокі грачі „України", що дійсно вміють богато і приносять честь барвам „України" у всіх її змаганнях. З інших грачів нашої столичної дружини деякі щойно виробляються, а деякі зовсім не повинні грати в першім складі України. Видно, що нема їх кому заступити, коли вони виступають дальше в першій дружині... З ужгородців був дуже гарний молодий воротар Бокшай, що ловив найтяжчі *goal*-і і робінзонував дуже добре, збираючи по кожній удатній акції оплески. Ціла дружина „Руси" була на загал вирівнана, отже добре зіграна і стренована, чого про „Україну" сказати не можна. Взагалі ужгородці показалися добрими техніками і слабших місць у них якби не було. Одного їм бракувало, а саме: не мали в своїм складі такого прецизного стрільця, як Мурський і взагалі стріляли вони слабше від „України". А всеж таки всі три їх *goal*-і проти „України" варто було бачити! *Goal*-і, що їх здобула „Україна", були такі: один власний *goal* „Руси", один ретельно здобутий, хоч богато людей не могло збагнути, яким чином його стрілено, а третій з карного. Рогів було 5 : 5.

Недільні змагання, що дали в результаті такий самий вислід (3 : 3), змінили образ гри на стільки, що в офензиві була частіше „Україна". Всеж таки оборона „Руси" не допустила до поразки своєї дружини. Того дня гра обох дружин була взагалі більше вирівнана, тому ремісовий вислід недільних змагань зовсім справедливий. Рогів 2 : 1 у користь „Руси".

ОПОВІСТКИ.

Репертуар українського театру „Промінь".

М. Бересть н. Бугом. 2258

Середа 1./VI. „Вій".

Четвер 2./VII. „Маруся Богуславка".

Пятниця 3./VII. „Іспанська Муха".

Субота 4./VII. „Циганка Аза".

Неділя 5./VII. „12 дочок на виданню".

На „Рідну Школу" зложили: Всч. о. Базилевич Климентій, парох в Княжолуці 10 зол. і кличе: Вп. П. Едмунда Базилевича, нотаря в Тішанові, о. Миколу Білевича, пароха в Полонічній і о. Сильвестра Калиневича, пароха в Буську. Вп. Панство Роздольські зі Львова 10 зол. замість цвітів на могилу бл. п. д-ра Володимира Бачинського. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 2255

В збірнім концерті народніх шкіл (Рідна Школа) „Тижня дитини") дня 1. червня в год. 4-ій попол. візьме також участь дітвора школи ім. М. Шашкевича, чого не сповіщено через ошибку на афішах. — *Видїл філії Охорони Дітей.*

Управа Місійного Інституту оо. Редемптористів у Збоїськах п. Звенигородом подає до загального відома, що приймати ме на рік 1927/28 учеників до свойого Заведення (гімназія типу класичного). Ближчих інформацій уділюється на бажання. 2244 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.